

9. SINIF TÜRK DILI VE EDEBİYATI DERSİ

1. DÖNEM 1. ORTAK YAZILI SINAV PROVASI · PUANLAMA ANAHTARI

Senaryo 1 · Kitapçık A · Sezgi Empati Educational Assessments · www.sanalsinav.com

1. TDE2.2 · “Sözün İnceliği” temasında ele alınan metinlerde anlam oluşturma · kolay

20 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	En hüzünlü kıtanın 1. kıta olduğunu belirtir.	5
a)	Duyguyu gösteren bir dize yazar (“Gidenin ardından bakar kalırım;” ya da “Raylar uzar, içim daralır.” gibi).	5
b)	Yükselişi gidenden / tanıdık birinden mektup gelmesine bağlar.	5
b)	Mektupla özlemin hafiflediğini bir dizeyle (“Okudukça ısınır avuçlarım;” ya da “Yollar kısalır, dünya güzel.”) ilişkilendirerek açıklar.	5

a) Örnek cevap: 1. kıta. “Raylar uzar, içim daralır.” dizesi, giden birinin ardından duyulan hüznü gösteriyor.

b) Örnek cevap: Aylar sonra gidenden bir mektup gelir; tanıdık el yazısı özlemi hafifletir. “Yollar kısalır, dünya güzel.” dizesi, uzaklığın kısalması gibi hissedildiğini ve sevincin arttığını gösterir.

Sık hatalar: En hüzünlü kıtayı grafikte en yüksek nokta sanmak; b maddesinde dize göstermeden genel bir yorum yapmak

2. TDE2.2 · “Sözün İnceliği” temasında ele alınan metinlerde anlam oluşturma · orta

20 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Yanlış notun “3.-4. dize: söz sanatı yok, gerçek anlatım” olduğunu belirtir.	3
a)	Bu dizelerde söz sanatı bulunduğunu belirterek düzeltir: rüzgârın susması kişileştirme; annenin gülüşüyle rüzgârın susup yaprakların durması abartmadır (birini doğru göstermek yeterlidir).	7
b)	Bu dizelerin annenin gülüşünün etkisini büyütür ona duyulan sevginin gücünü gösterdiğini açıklar.	7
c)	Duyguyu destekleyen bir dize gösterir (“Ne zaman yorulsam bu şehirde / Seni çağırır bütün sokaklar.” gibi) ve dizeyle duygu arasında bağ kurar.	3

a) Örnek cevap: Yanlış not: “3.-4. dize: söz sanatı yok, gerçek anlatım.” Bu dizelerde rüzgârın susması kişileştirmedir; annenin gülüşüyle rüzgârın susup yaprakların durduğunu söylemek de abartmadır.

b) Örnek cevap: Annenin gülüşü o kadar güçlüdür ki doğa bile susar; bu, şairin annesine duyduğu sevginin büyüklüğünü gösterir.

c) Örnek cevap: “Ne zaman yorulsam bu şehirde / Seni çağırır bütün sokaklar.” Şair yorulduğunda annesini arar; bu, ona duyduğu sevgiyi ve özlemi gösterir.

Sık hatalar: Doğru notlardan birini (son dize: kişileştirme) yanlış sanmak; b maddesinde yalnız sanatın adını yazmak

3. TDE2.2 · “Sözün İnceliği” temasında ele alınan metinlerde anlam oluşturma · orta

20 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Yazarın, susmayı bilen sözünün değerli olduğunu / az ve yerinde konuşmanın sözü değerli kıldığını savunduğunu yazar.	8
b)	Susunluğun geceye, değerli sözün sabaha benzetildiğini belirtir.	4
b)	Sabahın geceden sonra daha aydınlık ve değerli görünmesi gibi sözün de susmanın ardından daha etkili olduğunu açıklar.	8

a) Örnek cevap: Söz, susmayı bilen birinden çıktığında değer kazanır; az ve yerinde konuşmak sözü güçlü kılar.

b) Örnek cevap: Susunluk geceye, değerli söz sabaha benzetilmiştir. Gecenin ardından gelen sabah nasıl daha aydınlık görünürse, susunluğun ardından söylenen söz de öyle daha etkili ve dinlenir olur.

Sık hatalar: Düşünceyi “hiç konuşmamak gerekir” diye aşırı genellemek; Benzetmenin öğelerini belirtip düşünceyle ilişkilendirmemek

4. TDE2.2 · “Sözün İnceliği” temasında ele alınan metinlerde anlam oluşturma · zor

25 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Ortak temayı insan sevgisi / gönül kazanmak ve gönül onarmak olarak belirtir.	4
b)	I. metinde gönül yapmanın sevgiyle insanların gönlünü kazanmak, şairin varoluş amacı olduğunu açıklar.	4
b)	II. metinde gönül yapmanın kırılmış bir gönlü dinleyerek, sabırla onarmak olduğunu ve maddi yapılarla karşılaştırıldığını açıklar.	9
c)	Bir biçim farkını belirtir (şiirin kısa, ölçülü-uyaklı ve yoğun; denemenin açıklayıcı, örnekli, sohbet havasında olması).	4
c)	Bu farkın okur üzerindeki etkisini açıklar (şiir akılda kalır, duyguyu yoğunlaştırır; deneme düşünceyi örneklerle somutlaştırıp okuru düşündürür).	4

a) Örnek cevap: İnsan sevgisi; gönül kazanmanın ve gönül onarmanın değeri.

b) Örnek cevap: I. metinde gönül yapmak, sevgiyle insanların gönlünü kazanmak, şairin dünyaya geliş amacıdır; çünkü “dostun evi gönüllerdir”. II. metinde ise kırılmış bir gönlü dinleyerek ve susmayı bilerek onarmaktır; yazar bunu duvar örmek, ev yapmak gibi maddi yapılarla karşılaştırarak daha zor ve daha değerli bulur.

c) Örnek cevap: Şiir düşünceyi dört kısa, ölçülü ve uyaklı dizede yoğunlaştırır; bu yüzden kolay akılda kalır ve doğrudan duyguya seslenir. Deneme ise aynı düşünceyi duvar ve ev örnekleriyle açar; okuru kendi hayatı üzerine düşünmeye çağırır.

Sık hatalar: Ortak tema yerine iki ayrı konu yazmak; b maddesinde iki metni ayırmadan tek bir açıklama yapmak; c maddesinde farkı belirtip etkisini açıklamamak

5. TDE4.3 · Edebi söyleyişin inceliğini yansıttığı yazısında kural uygulayabilme · kolay

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
	İçerik: Şiirdeki görüntülerden en az ikisini (sarı yapraklar, yalnız kalan ceviz, üşüyen rüzgâr) paragrafa aktarır.	5
	İçerik: Kendinden en az bir duyu ayrıntısı (ses, koku, dokunma vb.) ekler.	3
	Düzen: Paragraf genel bir izlenimle başlar, ayrıntılarla sürer ve bir bütün oluşturur.	2
	Dil kullanımı: Betimleyici sıfatlar kullanır; yazım ve noktalama kurallarına uyar.	5

Örnek cevap: Sonbahar, bahçeye sessiz bir misafir gibi gelmişti. Ağaçlardan dökülen sarı yapraklar yeri kalın, hışırtılı bir halıyla örtmüştü. Bahçenin köşesindeki yaşlı ceviz, çıplak dallarıyla yapayalnız kalmıştı. Serin rüzgâr, dalların arasında üşür gibi titriyordu. Islak toprağın ve çürüyen yaprakların keskin kokusu havaya karışıyordu.

Sık hatalar: Şiiri dizeler hâlinde yeniden yazmak; Betimleme yerine olay anlatmak; Yalnız şiirdeki ayrıntıları tekrar edip yeni duyu ayrıntısı eklememek